

*Ключевые слова:* информационные и коммуникационные технологии (ИКТ), ИКТ-компетентность, профессиональная подготовка учителей, Qualified Teacher Status, NOF.

**Popova Y. A. Formation of the information and communication competence of teachers of Great Britain**

The article describes modern European studies of teacher's information competency Information and communication - competency standards for teacher, the teacher training programs to use Information and communication technologies are analyzed in the article. Identifying the basic categories of training teachers to use Information and communication technologies in Scotland - country in which the development of these issues deals with the government, local authorities and universities.

*Key words:* information and communication technologies (ICT), ICT-competency, professional training for teachers, Qualified Teacher Status, NOF.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2012 р.

Прийнто до друку 21.12.2012 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Штефан Л. А.

УДК 37.013.74(73)

**Н. О. Садова**

**ДО ВИТОКІВ СТАНОВЛЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ  
ЯК НАУКИ В США**

**Постановка проблеми.** Глобалізаційні прцеси у світі, які охопили всі аспекти людської діяльності, зумовили підвищений інтерес фахівців будь-якої сфери до зарубіжного досвіду роботи їхніх колег. Освіта не є виключенням, адже інтеграція України у світове освітнє товариство неможлива без знання основних тенденцій та закономірностей розвитку освітньої галузі у провідних країнах світу. Значним кроком на шляху інтеграції України до світового освітнього товариства стало підписання нашою державою 19 травня 2005 року у норвезькому місті Борген Болонської декларації, яка, маючи на меті створення єдиного європейського простору вищої освіти, безумовно сприятиме реформуванню й збагаченню української освітньої системи в контексті європейських вимог.

Отже, глибоке знання світового досвіду розвитку освіти стає все більш актуальним насьогодні. Саме це знання покладене в основу порівняльної педагогіки як наукової дисципліни, яка покликана в порівняльному аспекті вивчати стан, закономірності й тенденції розвитку систем освіти у різних країнах світу. Саме компаративістика допомагає краще усвідомити пріоритети власної освіти на всіх її шаблях, розібратися в системі

оцінювання знань учнів, в організації приватного сектора освіти в різних країнах.

**Аналіз актуальних досліджень.** Аналіз історико-педагогічних досліджень свідчить про те, що, хоча питанням виникнення й розвитку порівняльної педагогіки приділяли велику увагу і зарубіжні (Дж. Берей, В. Брікман, Б. Вульфсон, О. Джурицький, І. Кенді, З. Малькова, Б. Холмз, Ф. Шнейдер), і вітчизняні (Н. Лавриченко, О. Локшина, Л. Пуховська, А. Сбруєва) науковцями, на сьогоднішній день існує обмежена кількість праць, присвячених діяльності Міжнародних товариств щодо пропаганди ідей компаративістики, більшість з яких підготовлена зарубіжними науковцями (В. Брікман, Е. Епстейн, Р. Джералд).

**Мета статті** полягає в аналізі основних чинників становлення й розвитку порівняльної педагогіки як науки в США.

**Виклад основного матеріалу.** Аналізуючи широкий спектр науково-педагогічних джерел, нами було виявлено певні чинники, що сприяли становленню й подальшому розвитку порівняльної педагогіки як науки в США, а саме:

– примітивні порівняльні спостереження, що розповсюджувались мандрівниками. Вони, здебільшого не були упорядковані і базувались на спостереженнях і враженнях самих учасників подій. Особливої уваги заслуговують спогади давньогрецьких істориків і філософів (Піндар, Геродот, Ксенофонт), які описували виховні системи, що існували в інших країнах, переслідуючи єдину мету – виокремлення корисного досвіду і застосування його під час виховання молоді в межах власної країни [1];

– виникнення перших європейських університетів в епоху Середньовіччя, що сприяли активізації суспільного життя своїх країн. Адже до цього часу освіта, перебуваючи під опікою церкви, мало відрізнялась своїм змістом, організацією і методами навчання, що, безумовно, не сприяло обміну освітніми здобутками між країнами [2];

– виникнення терміну «порівняльна педагогіка». Фактично цей термін в Америці вперше вжив Вільям Рассел у 1826 році, у своєму перекладі праці М. А. Ж. Паризького «Нариси та попередні нотатки до дослідження з порівняльної педагогіки», що була видана у 1817 році [5]. Але ще наприкінці XVIII ст., у 1785 році, Томас Джефферсон, видатний американський дипломат і філософ епохи Просвітництва, зробив посилання на «переваги американської освіти над європейською» [4];

– педагогічні мандрівки діячів освіти з метою отримання корисної інформації для вирішення нагальних питань, що виникали в процесі становлення власних освітніх систем [1];

– підготовка професором Мічиганського університету Вільямом Пейном (доречі, він був першим професором з педагогіки у США) перших лекцій, присвячених школам і освітнім системам Європи (1887р) [5];

– читання Джеймсом Расселом у 1899 році першого курсу з порівняльної педагогіки студентам Колумбійського університету [5];

– публікація першого підручника з порівняльної педагогіки Пітером Сендіфордом (1918р) [5];

– заснування професором Кьольнського університету Фредеріком Шнейдером у 1931 році першого журналу, присвяченого порівняльній педагогіці. Зокрема, у першому номері журналу науковець звернув увагу на питання історії, термінологічного апарату і цілей порівняльної педагогіки [5].

Становленню порівняльної педагогіки як науки в США сприяло створення спеціального Товариства порівняльної педагогіки та Міжнародної освіти (Comparative and International Education Society) (надалі – ТППМО).

ТППМО, яке бере свої витоки із щорічних конференцій із порівняльної педагогіки, що вперше були організовані американським компаративістом Вільямом Брікманом (William Brickman) у Нью-Йоркському університеті у 1954 році, почало своє існування як філія Національного Товариства викладачів педагогічного коледжу (National Society of College Teachers of Education) [6].

Ще під час проведення першої конференції у 1954 році В.Брікман висловив своє занепокоєння щодо низького статусу порівняльної педагогіки у США, зазначивши, що «очевидною є поширена думка, що порівняльні дослідження іноземних освітніх систем є більш декоративними, ніж функціональними і, отже, не мають значної ваги для вчителя» [3].

Аналіз науково-педагогічних джерел свідчить про те, що функціонування Товариства переслідувало певні цілі, а саме:

– пропагувати і покращувати викладання порівняльної педагогіки у коледжах і університетах;

– заохочувати наукові дослідження у галузі компаративістики;

– сприяти обміну науковцями і вивченню шкільних систем провідних країн світу;

– співпрацювати зі спеціалістами з інших дисциплін для пояснення освітніх подій у культурному контексті;

– сприяти публікаціям досліджень і новітньої інформації з порівняльної педагогіки;

– підтримувати співпрацю компаративістів різних держав у проведенні досліджень і обмінюватись документацією;

– співпрацювати, де це можливо, з такими організаціями, як: ЮНЕСКО, Міжнародний Інститут Освіти, Організацією Американських Штатів та ін. [6].

ТППМО також забор'язувалось видавати бюлетені, монографії, щорічники й інші публікації самотужки або у співавторстві з іншими організаціями.

Серед інших напрямів роботи ТППМО слід відзначити організацію закордонних відряджень. Так, влітку 1956 року група освітян і академіків на чолі з В.Брікманом (першим президентом Товариства) і Дж.Рідом (скарбником Товариства) відвідали школи і університети Данії, Німеччини, Швейцарії, Франції, Нідерландів і Англії. Результатом цього відрядження

стало проведення першої міжнаціональної наради, що відбулась у Женеві, і де були оприлюднені звіти щодо стану освіти у Швейцарії, США і Німеччині. Протягом перших шести років роботи ТППМО робочі групи відвідали п'ять континентів і двадцять чотири країни [6].

Слід зазначити, що ТППМО мало свою Конституцію, що була вперше ухвалена у 1959 році, у 1975 році вдруге (з поправками) і у 1998 році втретє, що і визначала напрями роботи і форми існування Товариства. Наприклад, у статті №5, 2 розділі, наголошувалось на необхідності видавництва професійного журналу, що вперше побачив світ у 1957 році під назвою «Порівняльно – педагогічний огляд» (Comparative Education Review) і з часом набув заслуженої популярності серед періодичних видань з питань компаративістики, як суттєве джерело інформації [6].

Рада Директорів ТППМО, наголошуючи на міжнаціональному характері Товариства (що підтверджується зміною назви у 1966 році з Товариства Порівняльної Педагогіки на Товариств Порівняльної Педагогіки та Міжнародної Освіти), була зацікавлена у залученні до співробітництва науковців з усього світу. Таким чином, станом на 1966 рік, до складу Ради входили представники сорока чотирьох країн світу [6].

Протягом 1960-х років ТППМО підтримувало постійні зв'язки з Американською Асоціацією коледжів педагогічної освіти (American Association of Colleges of Teacher Education), Національним Товариством учителів педагогічних коледжів (National Society of College Teachers of Education), Асоціацією студентів педагогічних коледжів (Association of Student Teaching) і Американською Асоціацією освітніх досліджень (American Education Research Association) щодо проведення порівняльно-педагогічних досліджень. Але, починаючи з 1969 – 1970-х років, ТППМО починає проводити незалежні засідання (перше з яких відбулось в Атланті у 1970 році) [6].

Протягом наступних років Товариство продовжує підтримувати тісні зв'язки з організаціями, що також були зацікавлені у розвитку і пропаганді порівняльно-педагогічних досліджень (Американська Асоціація освітніх досліджень, ЮНЕСКО, Міжнародна Рада порівняльно-педагогічних товариств та ін.). Результатом цієї співпраці стали чисельні публікації з питань порівняльної педагогіки, що висвітлювали стан навчально-виховних систем різних країн світу; неймовірна кількість зборів, засідань, майстер-класів як для досвідчених компаративістів, так і для науковців-початківців, у ході яких здійснювався цінний обмін результатами наукових досягнень.

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Отже, у ході проведеного дослідження були виявлені основні чинники, що, вплинули на становлення й розвиток порівняльної педагогіки як науки в США, серед яких окремої уваги заслуговує діяльність американського Товариства порівняльної педагогіки та Міжнародної освіти, що, співпрацюючи з іншими освітніми установами, сприяло поширенню порівняльно-педагогічних досліджень і співробітництву компаративістів усього світу.

Більш детально діяльність Товариства може бути розглянута в подальших наукових пошуках.

#### **Список використаної літератури**

- 1. Вульфсон Б. Л.** Становление сравнительной педагогики как науки / Б.Л.Вульфсон // Педагогика. – 1995. – № 2. – С. 100 – 107.
- 2. Троцко Г. В.** Історія педагогіки : навч. посіб. / Г. В. Троцко. – Харків, 2008. – С. 54 – 57.
- 3. Brickman W.** The Role of Comparative Education in the Education of Teachers / W. Brickman // Report on New-York University's First Annual Conference on Comparative Education. – New-York, 1954. – pp. 8 – 9.
- 4. Jefferson T.** The comparative advantages of an American rather than a European education / T.Jefferson // A history of international and comparative education. – Atlanta, 1968.
- 5. Rust V.D.** Reflections of the Development of Comparative Education / V. D. Rust // [Електронний ресурс] – Режим доступу: [www.springerlink.com](http://www.springerlink.com)
- 6. Swing E. Sh.** The Comparative and International Education Society (CIES) / E.Sh.Swing // Common Interest, Uncommon Goals: Histories of the World Council of Comparative Education Societies. Comparative Education Research Center, 2007. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.CIESWCCES.pdf>

#### **Садова Н. О. До витоків становлення порівняльної педагогіки як науки в США**

Стаття присвячена аналізу чинників, що сприяли виникненню і становленню порівняльної педагогіки як науки в США. Це: організація порівняльних спостережень; виникнення перших європейських університетів; публікація першого підручника з порівняльної педагогіки; педагогічні мандрівки та деякі інші. Особлива увага приділена характеристиці діяльності Товариства порівняльної педагогіки та Міжнародної освіти США взагалі й визначенню його внеску у розвиток питань компаративістики зокрема.

*Ключові слова:* порівняльна педагогіка, Товариство порівняльної педагогіки та Міжнародної освіти, США, наука, витоки.

#### **Садовая Н. А. К истокам становления сравнительной педагогики как науки в США**

Статья посвящена анализу факторов, которые способствовали возникновению и становлению сравнительной педагогики как науки в США. Это: организация сравнительных наблюдений; возникновение первых европейских университетов; публикация первого учебника по сравнительной педагогике; педагогические путешествия и некоторые другие. Особенное внимание уделено характеристике деятельности Общества сравнительной педагогики и Международного образования вообще и определению его вклада в развитие вопросов компаративистики в частности.

*Ключевые слова:* сравнительная педагогика, Общество сравнительной педагогики и Международного образования, США, наука, истоки.

**Sadova N. O. Towards the beginnings of the establishment of the Comparative Education as a science in the USA**

The article is devoted to the analysis of the factors which promoted the beginnings and the establishment of the Comparative Education as a science in the USA. They are: the organization of comparative observations, the emergence of the first European universities, a publication of the first textbook on comparative pedagogy, educational travel, and others. The special attention is given to the characteristics of the activity of the Comparative and International Education Society generally and their contribution to the development of the issues of Comparative Education is determined.

*Key words:* Comparative Education, Comparative and International Education Society, the USA, science, origins.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2012 р.

Прийнято до друку 21.12.2012 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Штефан Л. А.

УДК 37(092)

**І. І. Степаненко**

**ЗМІСТ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ  
СТАРШОКЛАСНИКІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ**

**Постановка проблеми.** У цивілізованому суспільстві право є одним із найважливіших регуляторів взаємовідносин між людьми у різних життєвих ситуаціях – на роботі, в сім'ї, у колективі, у міжнародних зв'язках. Відповідно і поняття про правові відносини повинні закладатися ще у дитинстві. Знання, отримані школярами стосовно правового виховання, повинні допомагати обирати їм правильний шлях у подальшому житті та діяльності, формувати у них стійке розуміння правомірності чи неправомірності ситуації.

У сучасних умовах життя вивчення правових норм зорієнтоване на пропагування безпечного та здорового способу життя серед підлітків, на попередження дитячої злочинності, насильства серед неповнолітніх, асоціальної поведінки. Правове виховання стимулює соціальну активність школярів, а також є одним із регуляторів у боротьбі з аморальною поведінкою в соціумі, адже підлітки нерідко, нехтуючи відомими їм правовими нормами, свідомо ідуть на правопорушення.

**Аналіз актуальних досліджень.** Аналіз праць британських (Р. Джовела (R. Jowell), Е. Калана (E. Callan), Д. Кера (D. Kerr), Д. Кокфіта (J. Cockfit), Б. Кріка (B. Crick), А. Маккензі (A. McKenzie), Т. Сміта